

**การพัฒนาระบบการนิเทศทางการแพทย์พยาบาล ณ หอผู้ป่วยศัลยกรรม
ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลกลาง**

คณะทำงาน	นางภัทรรัตน์ ตันนุกิจ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
	นางสาวบุษรินทร์ ชูติชาติ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
	นางสาวสุชมาภรณ์ สุขเก่า	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
	นางจุฬารภรณ์ เชื้อสังข์พันธ์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
	นางสาวกาญจนา ใจสุภาพ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
	นางวัชรินทร์ พรสิทธิสุวรรณ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

หลักการและเหตุผล

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตราที่ ๕๑ และ ๕๒ กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการรับบริการ การด้านสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ส่วนรัฐ ต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงส่วนประชาชนมีความสนใจและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพได้ง่ายขึ้น มีความคาดหวังต่อการบริการที่ดี มีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการ ส่วนผู้ให้บริการต้องปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพมาตรฐาน ภายใต้จรรยาบรรณวิชาชีพ ทั้งยังต้องตื่นตัวต่อการรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (Hospital Accreditation) อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในขณะที่สำนักงานแพทย์ ได้กำหนดให้โรงพยาบาลในสังกัด ต้องผ่านการรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (Hospital Accreditation) จากสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้ โรงพยาบาลจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้บริหารถือเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการนำองค์การสู่ความสำเร็จ หัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้บริหารทางการแพทย์ระดับต้น ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างผู้บริหารระดับสูงกับบุคลากรระดับปฏิบัติการ ในการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ขององค์การ โดยใช้การนิเทศทางการแพทย์ เพราะการนิเทศ เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

จากประสบการณ์พบว่าบุคลากร บางส่วนยังเข้าใจว่าการพัฒนาคุณภาพงานเพื่อมุ่งสู่การรับรองคุณภาพสถานพยาบาลเป็นงานอีกส่วนหนึ่งที่แยกจากงานประจำทางการแพทย์ทำให้การพัฒนาคุณภาพระบบงานไม่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน ประกอบกับฝ่ายการพยาบาลไม่มีการกำหนดนโยบายด้านการนิเทศทางการแพทย์ที่ชัดเจน ทำให้ไม่มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศ แผนการนิเทศ การประเมินผล การนิเทศ ตลอดจนการนำผลการนิเทศมา พัฒนาคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม การแก้ปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้อง มีการพัฒนาระบบ การนิเทศทางการแพทย์โดยใช้การนิเทศที่เกิดจากความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตั้งแต่การวางแผน การกำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผลและการสะท้อนผลการปฏิบัติ ดังนั้น คณะทำงานจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบ การนิเทศทางการแพทย์ โดยใช้รูปแบบ การนิเทศทางการแพทย์แบบมีส่วนร่วมขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. วิเคราะห์สถานการณ์การนิเทศทางการแพทย์
๒. พัฒนารูปแบบการนิเทศทางการแพทย์
๓. ประเมินรูปแบบการนิเทศทางการแพทย์

ตัวชี้วัด รูปแบบการนิเทศทางการพยาบาลแบบมีส่วนร่วม ณ.หอผู้ป่วยศัลยกรรม โรงพยาบาลกลางตาม
แนวทางการประเมินแนวปฏิบัติของ The Appraisal of Guidelines Research and Evaluation
วิธีดำเนินการ

๑. การสนทนากลุ่ม รอบที่ ๑ เป็นการสนทนาเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การนิเทศทางการพยาบาลและ
ความต้องการการพัฒนารูปแบบการนิเทศทางการพยาบาล
๒. การสนทนากลุ่มรอบที่ ๒ เป็นการสนทนาเพื่อยืนยันและทำความเข้าใจรูปแบบการนิเทศทางการ
พยาบาลที่ต้องการก่อนการนำลงสู่การปฏิบัติ
๓. การสนทนากลุ่มรอบที่ ๓ เป็นการสนทนาภายหลังการนำรูปแบบการนิเทศทางการพยาบาลลงสู่การ
ปฏิบัติ เพื่อประเมินผลรูปแบบการนิเทศทางการพยาบาล

การสนทนาทั้ง ๓ รอบ หัวหน้าโครงการทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) บันทึก
ประเด็นการสนทนา สังเกตการแสดงความคิดเห็นที่เป็นอิสระของกลุ่มตัวอย่าง ทบทวนและสรุปภาพรวม
ของประเด็นการสนทนาด้วยโปรแกรม Mind mapping พร้อมนำเสนอก่อนสิ้นสุดการสนทนาทุกครั้ง อก
เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมสนทนายืนยันผลการสนทนากลุ่ม การสนทนาเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์
ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศทางการพยาบาล

ผลลัพธ์ ดังนี้

ตารางที่ ๑ ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การนิเทศทางการพยาบาล ณ.หอผู้ป่วยศัลยกรรม
โรงพยาบาลกลางตามความคิดเห็นของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลวิชาชีพ

สถานการณ์การนิเทศทางการพยาบาล	พยาบาล (คน)	ร้อยละ
ผู้นิเทศขาดความรู้เกี่ยวกับระบบงานที่สำคัญ	๘	๘๐
ผู้รับการนิเทศไม่ทราบความจำเป็นของการนิเทศ	๘	๘๐
ไม่มีการกำหนดโครงสร้างการนิเทศ	๘	๘๐
ไม่มีกระบวนการนิเทศที่ชัดเจน	๘	๘๐
ไม่มีเครื่องมือการนิเทศที่เป็นรูปธรรม	๘	๘๐

จากตารางที่ ๑ พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลวิชาชีพมีความคิดเห็นว่าสถานการณ์การ
นิเทศทางการพยาบาล ณ.หอผู้ป่วยศัลยกรรม โรงพยาบาลกลาง ไม่มีรูปแบบการนิเทศทางการพยาบาล
ทุกมิติ คิดเป็นร้อยละ ๘๐

ตารางที่ ๒ ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศทางการพยาบาลแบบมีส่วนร่วม ณ.หอผู้ป่วยศัลยกรรม
โรงพยาบาลกลาง

องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศทางการพยาบาล	พยาบาล (คน)	ร้อยละ
ด้านผู้นิเทศ		
๑.หัวหน้าหอผู้ป่วย /หัวหน้าเวร/ พยาบาลอาวุโส มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ ๕ปีขึ้นไป	๑๐	๑๐๐
๒.มีความรู้เกี่ยวกับระบบงานสำคัญ	๑๐	๑๐๐
๓.มีคุณลักษณะที่จำเป็น เช่น มีมนุษยสัมพันธ์ มีภาวะผู้นำ มีทักษะการสื่อสาร / การจูงใจ เป็นต้น	๑๐	๑๐๐
ด้านผู้รับการนิเทศ		
๑.พยาบาลทุกระดับควรได้รับการนิเทศ	๑๐	๑๐๐
๒.คุณลักษณะที่จำเป็น เช่น มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง/ผู้นิเทศ/ องค์กร/ต่อวิชาชีพ ใฝ่รู้ มีความพร้อมในการพัฒนาตนเอง	๑๐	๑๐๐
ด้านโครงสร้างการนิเทศ		
๑. มีรูปแบบและกระบวนการนิเทศที่ชัดเจน	๑๐	๑๐๐
๒. มีการใช้ระบบพี่เลี้ยง/ มีการสอนงาน	๑๐	๑๐๐
๓. มีการติดตามประเมินผล	๑๐	๑๐๐
ด้านกระบวนการนิเทศ		
๑. มีการกำหนดขั้นตอนการนิเทศทางการพยาบาล	๘	๘๐
๒. มีแนวทางปฏิบัติในการนิเทศทางการพยาบาล	๘	๘๐
๓. มีการกำหนดกิจกรรมการนิเทศทางการพยาบาล	๘	๘๐
ด้านเครื่องมือการนิเทศ		
๑.มีคู่มือการนิเทศ	๑๐	๑๐๐
๒.มีแบบฟอร์มการนิเทศ	๑๐	๑๐๐
๓.มีแนวทางการรวบรวมผลการนิเทศ	๑๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๒ พบว่า การพัฒนารูปแบบการนิเทศทางการพยาบาลแบบมีส่วนร่วม ณ.หอผู้ป่วยศัลยกรรม มี ๕ องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านผู้นิเทศ ด้านผู้รับการนิเทศ ด้านโครงสร้างการนิเทศ และด้านเครื่องมือการนิเทศ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ส่วนด้านกระบวนการนิเทศ คิดเป็นร้อยละ ๘๐

ตารางที่ ๓ ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลแบบมีส่วนร่วม ณ.หอผู้ป่วยศัลยกรรม โรงพยาบาลกลางตามแนวทางการประเมินแนวปฏิบัติของ The Appraisal of Guidelines Research and Evaluation

รูปแบบการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลแบบมีส่วนร่วม	พยาบาล (คน)	ร้อยละ
๑. มีการกำหนดขอบเขตและเป้าหมายอย่างชัดเจน	๑๐	๑๐๐
๒. มีการกำหนดผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศอย่างชัดเจน	๑๐	๑๐๐
๓. มีความแม่นยำ	๑๐	๑๐๐
๔. มีความชัดเจนและการนำเสนอรูปแบบการพัฒนา	๑๐	๑๐๐
๕. มีอิสระในการให้ข้อมูล	๑๐	๑๐๐
๖.สามารถนำไปใช้ได้จริง	๑๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๓ พบว่า รูปแบบการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลแบบมีส่วนร่วม ณ.หอผู้ป่วยศัลยกรรม โรงพยาบาลกลางเป็นไปตามแนวทางการประเมินแนวปฏิบัติของ The Appraisal of Guidelines Research and Evaluation ทุกมิติ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

การอภิปรายผล

๑. รูปแบบการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลแบบมีส่วนร่วม ณ . หอผู้ป่วยศัลยกรรม โรงพยาบาลกลาง ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านผู้นิเทศ ด้านผู้รับการนิเทศ ด้านโครงสร้างการนิเทศ ด้านกระบวนการนิเทศ และด้านเครื่องมือการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ การพัฒนารูปแบบการนิเทศทางการแพทย์ โรงพยาบาลเวียงแก่น ทั้ง ๕ องค์ประกอบ

๒. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศ ทางทางการแพทย์ แบบมีส่วนร่วม ณ . หอผู้ป่วยศัลยกรรม โรงพยาบาลกลาง พบว่า ๑.) เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในการพัฒนางานระหว่างหัวหน้าหอผู้ป่วยกับพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานภายในหน่วยงานและระหว่างหอผู้ป่วยในกลุ่มงานศัลยกรรม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพระบบงานสำคัญ ได้แก่ การบริหารความเสี่ยง การพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุม การติดเชื้อ การลดความผิดพลาดในการบริหารยา และการเพิ่มคุณภาพของการบันทึกทางการแพทย์ พยาบาล ๒.) เกิดความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างเป็นรูปธรรมระหว่างหอผู้ป่วยศัลยกรรม ๓.) บรรยากาศการนิเทศมีความเป็นกัลยาณมิตร ทำให้ผู้รับการนิเทศไม่มีความรู้สึกถูกจับผิดและให้ความร่วมมือในการนิเทศ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคนและพัฒนางาน ส่วนผลการใช้รูปแบบการนิเทศทางการแพทย์ กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลพระปกเกล้าและของโรงพยาบาลเวียงแก่น ล้วน ส่งผลต่อการเพิ่มความรู้อะไรและทักษะในการนิเทศของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจต่อการนิเทศ

สรุปและข้อเสนอแนะ

รูปแบบการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลแบบมีส่วนร่วม ณ หอผู้ป่วยศัลยกรรม ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลกลาง เป็นรูปแบบการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลแบบมีส่วนร่วม และการจัดการความรู้ตาม SECI Model ที่พัฒนาโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและ การมีส่วนร่วมของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลเพื่อแก้ไขปัญหาและ สอดคล้องกับบริบทของตนเอง จึงทำให้ผลการใช้รูปแบบการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลแบบมีส่วนร่วม ณ หอผู้ป่วยศัลยกรรม โรงพยาบาลกลาง ครอบคลุมทั้งมิติการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และมีมิติการพัฒนา

คุณภาพการพยาบาล โดยเฉพาะ คุณภาพระบบงานสำคัญ และคุณภาพการบันทึกทางการพยาบาล ที่ส่งผลให้องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม

ฝ่ายการพยาบาลควรขยายผล การใช้รูปแบบการนิเทศทางการพยาบาลแบบมีส่วนร่วม ในหอผู้ป่วยอื่นๆ โดย เริ่มจาก การทำความเข้าใจคู่มือการนิเทศ ทางการพยาบาล และการให้ความสำคัญกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร เช่น การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การแต่งตั้งทีมนิเทศที่มีคุณสมบัติเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และการ ประเมินผล เป็นระยะๆ เพื่อนำผลการนิเทศและประเด็นปัญหาของ การนิเทศมาพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง

ส่วนโรงพยาบาลอื่นๆที่จะนำรูปแบบการนิเทศทางการพยาบาลแบบมีส่วนร่วมไปใช้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาเครื่องมือนิเทศให้สอดคล้องกับ บริบทของตนเองและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจาก ความเป็นพลวัตของการบริการทางการแพทย์และการพยาบาล นอกจากนี้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศยังจำเป็นต้อง ร่วมกันนำผลการนิเทศมาพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้ การนำรูปแบบการนิเทศทางการ พยาบาลแบบมีส่วนร่วมไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

พิสมัย รวมจิตร. การพัฒนารูปแบบการนิเทศทางการพยาบาล โรงพยาบาลเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการ พยาบาล สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; ๒๕๕๐.

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรม

เครื่องมือ